

Fiskeridirektoratet
postmottak@fiskeridir.no

Vår dato: 29.05.2019

Hørings svar NHO Reiseliv - forslag til regulering av hvalsafari som næring

NHO Reiseliv viser til Fiskeridirektoratets høring av forslag til regulering av hvalsafari som næring. Vi kommer med våre høringsinnspill under, og har både generelle kommentarer og spesifikke innspill til de ulike paragrafene i forskriftsforslaget.

NHO Reiseliv ønsker derfor primært at Fiskeridirektoratet trekker forslag til forskrift og avventer situasjonen og videre forskning på hvalsafari og effekt på både hvalatferd og yrkesfiske. Sekundært ønsker vi at dersom forskriften innføres, må våre endringsforslag til forskriften tas til følge.

NHO Reiseliv er kjent med, via Art. 365, at det finnes ca. 30-40 bedrifter som driver med hvalsafari i Norge, og av disse er flesteparten medlemmer hos oss. Disse melder om et godt forhold til fiskerinæringen og yrkesfiskere, og at man har god kjennskap til hverandre og en god dialog. Det er grunn til å stille spørsmål ved behovet for denne forskriften, da vår erfaring tilsier at det er svært få problemer knyttet til utøvelsen av hvalsafari i dag. NHO Reiseliv viser også til notat om hvalsafariturisme fra NHO Reiseliv oversendt Fiskeridirektoratet 15.08.2018 med tittel "Nasjonale retningslinjer eller er det behov for regulering av hvalsafari som næring".

Under dialog med medlemmene i forbindelse med dette høringssvaret er det også kommet opp punkter innenfor sikkerhet som ønskes inkludert i de nasjonale retningslinjer. NHO Reiseliv mener det er beklagelig om Fiskeridirektoratet haste-innfører en forskrift som risikerer å ødelegge næringsgrunnlaget for en liten, men attraktiv næring i Nord-Norge. Under har vi foreslått noen viktige presiseringer og endringer i forskriften dersom den skal innføres. Disse endringene vil på en bedre måte enn opprinnelig forskrift bidra til å balansere forutsigbarhet og næringsgrunnlag med de andre hensynene Fiskeridirektoratet ønsker å ta.

Forskriften er skrevet fra yrkesfiskerens perspektiv og setter avstand til fiskefartøyet som det regulerende objekt. Det er dermed ikke diskutert hva som skjer om et hvalsafari-fartøy var først i posisjon på et aktuelt sted, og fiskefartøyet kommer senere. Dette er jo aktuelle problemstillinger allerede i dag og som vår erfaring er at løses i god minnelighet på stedet med dialog mellom partene. Det kan ikke være slik at et fiskefartøy skal ha rett til å fortrenge en annen næringsdrivende som allerede er i gang med sin aktivitet.

Kommentarer til hver enkelt forskrift

§ 1 Formål. NHO Reiseliv mener at § 1 og § 3 kan slås sammen for en mer presis beskrivelse av formålet med reguleringen § 1. Slik § 1 står nå blir den for vag og omfattende, for det kan tenkes at enhver menneskelig aktivitet i naturen kan forstyrre

dyrelivet på en eller annen måte. Fiskeriaktivitet vil med denne definisjonen og forstyrre hvalene.

NHO Reiseliv foreslår derfor at § 1 lyder: "Det er forbudt å utøve hvalsafari på en måte som bidrar til at hvalene fortrenses fra sitt naturlige habitat. Formålet med reguleringer er å legge til rette for sikker, bærekraftig og dyrevelferdsmessig forsvarlig gjennomføring av hvalsafariaktivitet."

§ 2 Virkeområde og definisjon. NHO Reiseliv foreslår en presisering i § 2. § 2 foreslås endret til "Forskriften gjelder hvalsafariaktivitet. Med hvalsafari forstås all virksomhet, herunder privat og utenlandsk aktivitet."

Vi mener det må klart fremkomme at forskriften regulerer både kommersiell og privat aktivitet på sjøen. Hvalen har ikke oversikt over hva som er kommersiell eller privat virksomhet, og vil kunne forstyrres av begge typer aktivitet. NHO Reiseliv understreker også at seriøse, kommersielle aktører setter sikkerhet og dyrenes velferd høyt. Uerfarne privatpersoner står faktisk i større fare for å skape uønskede situasjoner enn seriøse næringsaktører.

§ 3 Generelt forbud. Ønsker som nevnt at denne slås sammen med § 1

§ 4 Avstand til fiskefartøy.

Høringsutkastet foreslår en absolutt grense på 0,4 nm mellom dykkeaktivitet og fiskeri. I praksis betyr dette et dykkeforbud i mange fjordarmer der det fiskes. Dette synes urimelig og unødvendig. Det er videre uklart hva den faglige bakgrunnen for en differensiering mellom ulike type aktører er.

NHO Reiseliv har stor respekt for fiskeri og opplever at våre medlemmer er like opptatt av sikkerhet som fiskerinæringen. NHO Reiseliv mener at dagens praksis med hvalsafari viser at begge næringer trygt kan operere sammen.

NHO Reiseliv foreslår derfor at § 4 Avstand til fiskefartøy, erstattes med følgende tekst;

«I tilfeller der det ønskes å oppholde seg eller dykke innenfor en radius av 0,2nm fra et fiskefartøy som utøver fiske må det innhentes tillatelse fra fiskefartøyet. Dykkeleder skal rette seg etter de instruksjoner som gis fra fiskefartøy. Dykking skal ikke under noen omstendighet skje mindre enn 100 m fra opererende fartøy»

Merknad til ordlyd: Forslaget til forskrift omhandler kun "fiskefartøy." Det må etter vår oppfatning presiseres at dette gjelder fiskefartøy som utøver fiske på det aktuelle tidspunkt. På den måten unngår man tvil om dette også gjelder for fiskefartøy som på det aktuelle tidspunkt benyttes til andre formål enn fiske, er under transport til fiskefeltet, eller andre situasjoner, hvor forskriftens formål ikke slår til. Dette kan enkelt gjøres ved å endre ordlyden til, for eksempel: "Fiskefartøy som utøver fiske".

Vi henviser til § 9 om ikrafttredelse straks. Flere av hvalsafaribedriftene har solgt turer langt frem i tid som ikke vil være gjennomførbare dersom § 4 slik den nå står innføres.

§ 5 Bemyndigelse. NHO Reiseliv mener denne bør endres til "Fiskeridirektoratet kan endre denne forskriften og gi nærmere bestemmelser som er nødvendige for å oppnå en rasjonell og hensiktsmessig utøvelse av hvalsafari, fiske og andre aktiviteter."

NHO Reiseliv legger til grunn at slike endringer vil bli sendt på høring i tråd med vanlig praksis.

§ 6 Havdeling. NHO Reiseliv mener denne paragrafen er et overflødig i tillegg til § 4, og vil bety svært uforutsigbare rammebetingelser for hvalsafariaktørene. Så lenge § 4 (slik NHO Reiseliv har foreslått at den skal utformes) overholdes, mener NHO Reiseliv at dette er en tilstrekkelig regulering.

§ 7 Overtredelsesgebyr og § 8 Straff. NHO Reiseliv vil vise til at et overtredelsesgebyr oppleves som straff av de som mottar det. Dette understreker viktigheten av at siste ledd i § 59. Lovbrottsgebyr i Havressurslova følges: "Lovbrottsgebyr og straff etter kapittel 12 kan ikke nyttast mot same lovbrott."

Generelle kommentarer: Gjensidig hensyn og samarbeid som grunnleggende premisser

Havområdene der hvalen beveger seg er åpne for ferdsel for kommersielle aktører og private. Det innebærer at en rekke ulike fartøy og fremkomstmidler kan operere i farvann der hvalen befinner seg. Disse omfatter bl.a. fartøy for kommersiell hvalsafari, fiskefartøy, private farkoster og fritidsbåter - herunder vannscooter, padlebrett, kitebrett og kano mm.

Når hvalen er tilstede er det en kjent situasjon at også flere aktører er tilstede samtidig, eksempelvis hvalsafarifartøy, fiskefartøy og private fritidsbåter. Det er også en kjent situasjon at private og kommersielle nykommere ikke nødvendigvis har samme innsikt som de mer erfarne aktørene når det gjelder fremferd på sjøen i nærhet til hvalen. Dersom aktørene ikke er oppmerksomme på sin egen ansvarsrolle og påvirkning kan det resultere i vanskelige og farlige situasjoner der dyret forstyrres, påkjørsler eller velt inntreffer, og både mennesker og dyr kan bli skadet.

Det har avgjørende betydning både for sikkerhet, opplevelse og kommersiell verdi at samtlige parter påtar seg fullt ansvar for egen fremferd og rolle i et nødvendig samarbeid mellom de tilstedeværende partene. Det er derfor en grunnleggende premisse for velfungerende aktivitet knyttet til hval, at tilstedeværelse rundt dyret pålegger den enkelte aktør et direkte ansvar for å utvise gjensidig hensyn og konstruktivt samarbeid.

NHO Reiseliv har også fått følgende uttalelse fra UiT Norges Arktiske Universitet ved Audun Rikardsen, professor i arktisk og marin biologi, Anniken Førde, førsteamanuensis i samfunnsplanlegging og kulturforståing og Havforskningsinstituttet ved Martin Biuw, forsker:

Under overskriften dyrevelferdsmessige aspekter fremmes det flere påstander som ikke er forskningsmessig dokumentert. Generelt kan det nevnes at mange av de påstandene som tas opp i innledningen baseres på et fåtall eksempler fra et begrenset område i Nord-Norge. Det er stor tvil om hvor relevante disse begrensede eksemplene er i et bredere perspektiv, noe som er uheldig i en høringstekst. Det foreligger fortsatt store usikkerheter om hvordan dyr reagerer på lyd med varierende styrke og frekvens.

Responsen hos et dyr på en viss lydstimulus er avhengig av hvor sterk lyden er, og hvor lydets frekvens ligger i forhold til det frekvens-område der en spesifikk hvalart er sensitiv. Dette er et forskningsfelt med mye aktivitet for tiden, men der det er vanskelig å utføre kontrollerte studier som kan gi solid kunnskap om mulige effekter av ulik støy på ulike arter. Det er derfor stor tvil knyttet til de påstander og sluttsatser som nevnes i

uttalelsene. Det at spermhvalen forflytter seg kan ha andre, naturlige årsaker, som f.eks. tilgang til beitedyr. Det er uheldig at forskriften bygger på en tekst så full av udokumenterte påstander.

Vennlig hilsen

NHO Reiseliv

Kristin Krohn Devold
Administrerende direktør

Ole Michael Bjørndal
Næringspolitisk fagsjef